

Irányelvek a helyi jelentőségű természetvédelmi területek kezeléséhez (kezelési-fenntartási terv)

1./ Természetvédelmi célkitűzések

A helyi jelentőségű természetvédelmi területen (továbbiakban: TT) meghatározott alapvető természetvédelmi cél a kiemelt zöldövezeti területek, geológiailag kiemelt karszterületek és különleges növénytársulások, valamint védett állatfajok és egyedi természeti emlékek megtartása, a biodiverzitás (fajgazdagság) fenntartása. További cél a szennyezések megakadályozása, minimalizálása, a természeti és kulturális megismerésére irányuló kutatás, oktatás, turizmus támogatása.

2. Természetvédelmi stratégiák:

- a./ Az agresszívan terjedő invazív növényzetet vissza kell szorítani, a tájidegen erdőállományt folyamatosan hazai, tájban honos fafajokra (tölgy, kőris stb.) kell cserélni
- b./ A természetes és természetközeli erdők természetes, természetközeli módszerekkel újítandók fel.
- c./ A különlegesen ritka, védett, fokozottan védett növény- és állatfajok populációnak védelmét biztosítani kell
- d./ a földtani értékek, kiemelt karszterületek bármilyen szennyezését, rongálását meg kell akadályozni.

3. Kezelési módok, korlátozások, tilalmak

3.1 Terület és földhasználat, létesítmények elhelyezése

- a./ Tilos a védett természeti terület állapotát (állagát) és jellegét a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatni.
- b./ Erdő, rét, legelő művelési ágának megváltoztatásához a jegyző, mint természetvédelmi hatóság engedélye szükséges
- c./ A TT-n tilos olyan épületet, építményt, nyomvonalas létesítményt, berendezést létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja
- d./ a TT-n fokozott figyelmet kell fordítani a hulladékok folyamatos eltávolítására, a rendszeres zöldterület kezelésre, amennyiben szükséges karbantartási ütemtervet kell készíteni a folyamatos fenntartás céljából
- e./ Árkok és útszélek kaszálását a természetvédelmi kezelővel egyeztetve, madárfészkelési időszak utánra kell ütemezni.

3.2 A közlekedés szabályozása

a./ A TT-en a gépjármű forgalom csak a közutakon, illetőleg erre a célra kijelölt egyéb utakon megengedett.

b./ Gépjárművel parkírozni csak kijelölt helyeken szabad.

c./ Az a. pontban foglaltak nem vonatkoznak termelési, kezelési és hatósági feladatokat ellátó gépjárművekre.

d./ A természetvédelmi területek és emlékek bemutatására szolgáló utakat, ösvényeket és pihenő erdőket a természetvédelmi kezelő a terület tulajdonosával (kezelőjével) egyetértésben jelöli ki.

e./ A látogatók csak a kijelölt utakon, ösvényeken közlekedhetnek.

f./ A közlekedés szabályozását, korlátozását útmutató táblákon kell ismertetni.

3.3 Vízügyi előírások

A területeken található tavak, vízfolyások ökológiai rendszerének fenntartása, vízminőségének megőrzése elsődleges feladat.

Haltenyésztést és halnevelést szolgáló vizekbe kizárólag őshonos halfajokat szabad telepíteni. Az invazív halfajok elszaporodását lehetőség szerint biológiai védekezéssel kell megoldani (pl. ragadozó halakkal).

A lehalásztást kerülni kell a kétéltű- és madárfajok szaporodási időszakában (március első és augusztus utolsó napja között). Ebben az időintervallumban történő halkivétel esetén kerülendő a teljes vízleengedés, és előzetes egyeztetés szükségeltetik a terület természetvédelmi kezelőjével.

3.4 Rétek, legelők, nádasok kezelése

a./ A rétek és legelők művelési águknak megfelelően továbbra is hasznosíthatóak.

b./ A réteket, legelőket feltörni nem szabad, beerdősíteni csak természetvédelmi érdekből lehet.

c./ A vizes élőhelyekhez kapcsolódó nádasok védelme elsődleges, figyelembe véve vízminőség-védelmi, élőhely megtartó funkcióit. Nádasok égetése tilos! A TT-en található nádasok kezelését a természetvédelmi célkitűzésekkel összhangban kell végezni. A nád és egyéb vízínövényzet vágását úgy kell végezni, hogy mindig maradjon vissza avas nád, amely fészkelő és búvóhelyet biztosít az állatoknak. A munkálatokat minden év február 20-ig be kell fejezni, illetve belterületi tavak esetén a nyárvégi vágást a madárfészkelési időszak végén, augusztus közepe után kell végezni.

A halakhoz és nádasokhoz kötődő madárfajok szaporodása miatt törekedni kell a jelenlegi nádas élőhelyek méretének megtartására.

3.5 Szántók, gyümölcsösök, szőlők hasznosítása

A TT-en levő szántók, gyümölcsösök, szőlők továbbra is művelési águknak megfelelően hasznosíthatók. Az itt végzett növényvédelmi munkák összhangban kell, hogy álljanak a TT rendeltetésével.

3.6. Erdők kezelése

a./ Erdőnevelést a természetes erdőtársulások fajösszetételét és állományszerkezetét megközelítő, természetkímélő módszerek alkalmazásával, erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő őshonos fajokkal és természetes felújítási (fokozatos felújító vágás, száralás, száraló vágás) módszerekkel kell végezni. Erdőtelepítés kizárólag őshonos fafajokkal, természetkímélő módon és a termőhely típusra jellemző elegyarányoknak megfelelően végezhető.

b./ A TT nem őshonos fafajú erdeit folyamatosan meg kell kísérelni őshonos fafajokkal lecserélni.

c./ A kedvelt kiránduló helyek, valamint rétek, legelők, utak, barlangok környékén a táj adottságait figyelembe véve meg kell hagyni az idős faállományokat. Óvni kell a nagyméretű különleges fajú vagy alakú fákat.

d./ Kialakult fás vegetációkban mindig hagyni kell megfelelő élőhelyet a korhadéklakó (xilofág) rovarok és madarak számára, ezért fakivágási tevékenység folytatásához a jegyző, mint természetvédelmi hatóság engedélyre van szükség.

3.7 Vadon élő állatok és növények védelme

a./ A TT vadon élő állatvilágának - a vadgazdálkodási törvényben szabályozott vadászható vadfajok kivételével - minden faja védett, azokat gyűjteni, elpusztítani, élettevékenységükben zavarni nem szabad.

b./ A TT vadontermő növényeit (gumóját, gyöktörzsét, magját stb.) kiszedni, elpusztítani nem szabad.

c./ A TT-re tájidegen állat és növényfajokat betelepíteni nem szabad. Ez alól felmentést az TV-i Hatóság adhat.

3.8. Bányászat

a./ Új bányatelek létesítése a TT-en és határától számított 1 km-es vonzáskörzetben csak a TV-i Hatóság hozzájárulása esetén lehetséges.

c./ Gondoskodni kell a már felhagyott bányák, a bányatörvény rendelkezéseinek megfelelő rendezéséről.

d./ A TT-t érintő bárminemű feltáró vagy kutatási célokat szolgáló fúrás csak a TV-i Hatóság engedélyével lehetséges.

e./ Kialakult löszpartfal és közvetlen környezete kizárólagosan madarak (pl.: gyurgyalag – *Merops apiaster*) fészkelését segítő tevékenységgel, a madárfészkelési időn kívül a jegyző, mint természetvédelmi hatóság engedélyével bolygatható

3.9 Földtani értékek védelme

A TT-en található felszíni és felszín alatti földtani értékeket, barlangokat, minden károsítástól, átalakítástól védeni kell.

3.10. Vegyszerek alkalmazása

a./ A kártékony és túlszaporodott élő szervezetek elleni védekezést úgy kell végezni, hogy a természetes egyensúlyt, más vadon élő védett állat és növényfajt ne veszélyeztessen. A szükséges növényvédelmi munkákat a mindenkor érvényben lévő növény- védelmi és természetvédelmi előírások pontos betartásával kell végezni. A munkákhoz a TV-i Hatóság egy alkalomra szóló engedélyre van szükség.

b./ A TT-en műtrágya nem használható.

3.11./ Tájvédelem

a./ Gondoskodni kell a TT-ben levő létesítmények, épületek, építmények, berendezések állagának megóvásáról és környezetük rendben tartásáról. Kiemelt figyelmet érdemelnek a kultúrtörténeti és építészeti értékek, emlékek.

b./ A táj természetes jellegét zavaró nem üzemeltetett létesítményeket meg kell szüntetni.

c./ A TT-en hulladékot lerakni tilos.

3.12. Tudományos kutatás, oktatás

a./ A TT-en zavartalan feltételeket kell biztosítani a természeti és kultúrtörténeti értékek felkutatásához és feltárásához, valamint az oktatásban történő felhasználásához.

b./ A kutatásokról megjelent közleményeket a természetvédelmi kezelő szervnek is meg kell küldeni.

c./ A kutatások és megfigyelések eredményeivel fejleszteni kell a TT védelmének és kezelésének tudományos szakmai alapjait.

3.13. Látogatás, ismeretterjesztés, sport

a./ A TT természeti és kulturális értékeinek jellegzetes tájképi szépségeinek megismertetésére a védelemmel összehangolt látogathatóságot kell biztosítani.

b./ Ismeretterjesztési célból arra alkalmas helyeken tanösvényeket lehet létesíteni, ahol a TT növénytani, állattani és földtani értékeiről szerezhetnek ismereteket a látogatók.

c./ A látogatás zavaró hatások kiküszöbölését és a védelem célját szolgáló berendezéseket fokozatosan kell létrehozni, meg kell határozni és fel kell hívni a figyelmet a szabadon és korlátozottan látogatható területekre.

4. Önkormányzati tulajdonban lévő Természetvédelmi területek és emlékek fenntartása, kezelése

4.1 Május 1 park – Népház Liget - Gál Ltp., Béke út melletti kiserdő, Jubileum park, Millenniumi közpark – Csónakázó-tó

Tavaszi

- rügyfakadás előtt a teljes faállomány átvizsgálása (szemrevételezés), ha szükséges belső műszeres vizsgálat
- az erdőn áthaladó utak folyamatos takarítása
- parki berendezések javítása (padok, kézi szeméthyűjtő edények)
- parkörzési munka (szemétszedés, kézi szeméthyűjtők ürítése)
- fűnyírás
- utak melletti 2-2 méteres sávban kaszálék gyűjtése
- fiatal fák öntözése
- Ligeti tó: erdészeti által telepített gyertyános folyamatos fenntartása (gyommentesítés, mulcstakarás)
- cserjék nyírása 1 alkalommal
- kikerült nyesedék elszállítása lerakóhelyre, vagy lehetőség szerint helyben hasznosítása, tápanyag visszapótlással

Nyári

- fűnyírás
- utak mellett 2-2 méteres sávban kaszálék gyűjtése
- belső utak folyamatos takarítása
- parkörzési munka (szemétszedés, kézi szeméthyűjtők ürítése)
- fiatal fák folyamatos öntözése
- Ligeti tó-Csónakázó-tó (időjárás függvényében vízutánpótlás, tószellőztetés)
- Tó felületéről a bedobott idegen anyagok lehalászása
- kikerült nyesedék, kaszálék elszállítása lerakóhelyre, vagy lehetőség szerint helyben hasznosítása, tápanyag visszapótlással

Őszi

- faállomány folyamatos állapotfelmérése
- A lehullott lomb nem kerül összegyűjtésre, pl. a tápanyag visszapótlás miatt, csak a járdák mellett 2-2m szélességben kell összehúzni
- parkörzési munka egész évben folyamatos (szemét összeszedése és a kézi szemetes kosarak ürítése)
- kivágott fák őszi pótlása

Tél

- parkon áthaladó utak síkosság-mentesítése
- fák állapot felmérése
- metszések, díszfa gallyazások,
- szükség esetén fakivágás

4.2 Béke park – Záray Márta pihenőpark – Erőmű tér

Tavaszi

- a maradék lomb összegyűjtése
- tavaszi pázsittakarítás
- fűnyírás kezdése
- fűnyírások utáni kaszálék gyűjtés
- fiatal ültetésű fák öntözése
- fiatal fák koronaalakító metszése
- utak mellett gyepszélvágás
- cserjefoltok, fák metszése,
- fiatal ültetésű cserjefoltok kapálása
- rózsák ágyások nyitása
- rózsatő tavaszi metszése
- sövények nyírása 1 alkalommal
- nyesedék, kaszálék elszállítása
- díszburkolatok gyommentesítése (kézi vagy vegyszeres)
- parkőrzési munka folyamatos

Nyár

- virágágyak előkészítése ültetéshez
- egynyári virágok ültetése, fenntartása (kapálás, öntözés, elnyílt virágok leszedése)
- egynyári virágok pótlása
- fűnyírás időjárás függvényében 4-5 alkalommal
- cserje kapálások, metszés, öntözés
- rózsák ágyások fenntartása (elnyílt virágok levágása, kapálás, öntözés)
- fiatal fák öntözése
- díszfák tányérozása

- sövények nyírása 2 alkalommal
- utcabútorok karbantartása
- nyesedék, kaszálék elszállítása
- parkőrzési munka folyamatos

Ősz

- egynyári virágok kiszedése
- virágágyak őszi beásása
- utolsó fűnyírás
- fűnyírás utáni kaszálék gyűjtés
- lombgyűjtés elkezdése
- díszfák, cserjék metszése és gallyazása
- rózsaaágások takarása
- nyesedék, lomb elszállítása
- platánsor folyamatos fenntartása (metszés, gallyazás)
- tavaszi lemosó permetezés
- parkőrzési munka folyamatos
- díszfák, cserjék pótlása

Tél

- parki utak terek síkosság-mentesítése
- fák állapotfelmérése, (szemrevételezés vagy belső műszeres vizsgálat)
- díszfák, cserék gallyazása metszése
- szükség esetén fakivágás
- lomb összegyűjtése
- kikerült hulladék szállítása lerakóhelyre
- parkőrzési munka folyamatos

4.3 Természeti emlékek fenntartása

- Fák-fasorok folyamatos fenntartása
- állapotfelmérés szemrevételezés, szükség esetén műszeres vizsgálat
- szükség esetén növényvédelmi munkák
- gallyazások, ritkító metszések
- kivágott fák pótlása